

Με μεγάλη χαρά πληροφορηθήκαμε, τις πρώτες ημέρες του χρόνου, ότι το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ανακηρύσσει το 2023 ως «Λογοτεχνικό Έτος Άλκης Ζέη», με αφορμή τη συμπλήρωση 100 ετών από τη γέννησή της. Ο Υφυπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού Νικόλας Γιατρομανωλάκης χαιρέτησε το γεγονός με την ακόλουθη δήλωση: «Φαινόμενο Άλκη Ζέη θα πει παιδική και εφηβική λογοτεχνία που διαβάζεται με πάθος και από ενήλικες, θα πει λογοτεχνικοί χαρακτήρες που επιδρούν σε γενιές και γενιές αναγνωστών, θα πει απόδοση της ιστορίας με υψηλή λογοτεχνική αξία, θα πει αναρίθμητες διακρίσεις και μεταφράσεις σε δεκάδες γλώσσες, θα πει βιβλία που υπάρχουν σχεδόν σε κάθε ελληνικό σπίτι. Αυτό το φαινόμενο θα γιορτάσουμε και θα τιμήσουμε το 2023».

Τι σύμπτωση! Εδώ και χρόνια στο σχολείο μας, στα πλαίσια του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, υλοποιείται δράση φιλιαναγνωσίας, η οποία έχει οδηγήσει τα παιδιά σε μοναδικά λογοτεχνικά ταξίδια. Το βιβλίο, με το οποίο ξεκίνησε η φιλόλογος Ελένη Μαρινάτου τη φετινή φιλιαναγνωσία στο τμήμα Γ2, ήταν το έργο της Άλκης Ζέη «Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της» (εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα 2011). Το έργο καταπιάνεται με την έφηβη Κωνσταντίνα, παιδί Ελλήνων μεταναστών στη Γερμανία, η οποία θα αναγκαστεί να επιστρέψει στην Ελλάδα μετά το διαζύγιο των γονιών της, στο σπίτι της γιαγιάς της, που ουσιαστικά αδιαφορεί για εκείνη. Η Κωνσταντίνα, στην Ελλάδα πλέον, καλείται να διαχειριστεί ένα πλήθος προβλημάτων, από τον χωρισμό των γονιών της και το επικοινωνιακό χάσμα με τη γιαγιά της μέχρι την προσαρμογή της σε νέα κοινωνικά περιβάλλοντα και την αναζήτηση λύσης στις συνεχείς διαψεύσεις που βιώνει.

«Να 'μαι πάλι μπλεγμένη στις αράχνες. Τώρα είναι τόσο πυκνές, που δεν μπορώ να τις τραβήξω». Τα

παιδιά του Γ2, με μοναδική ενσυναίσθηση, «μπλέχτηκαν στους ιστούς» της έφηβης ηρωίδας, γεύτηκαν τις χαρές και τις απογοητεύσεις της, ένιωσαν τις διαψεύσεις και τη μοναχική διαδρομή της Κωνσταντίνας προς την αυτογνωσία και την ωριμότητα και στη συνέχεια αποτύπωσαν σε μια σειρά κειμένων τις σκέψεις τους γύρω από τα μείζονα προβλήματα της ηρωίδας, φωτίζοντας παράλληλα μείζονα προβλήματα των νέων της εποχής μας.

Ξεκινώντας από την επιλογή του τίτλου «Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της», οι μαθήτριες Μαρούδη Αφροδίτη, Μπόλπαση Άννα-Μαρία και Πατεράκη Μιχαέλα σχολιάζουν: *Ο τίτλος του βιβλίου της Άλκη Ζέη είναι βαθιά συνδεδεμένος με τα προβλήματα της πρωταγωνίστριας Κωνσταντίνας, τα οποία είναι εμφανή από την αρχή της αφήγησης. Οι αράχνες δεν έχουν κυριολεκτική έννοια, παρά μεταφορική και συμβολική. Αυτές αναπαριστούν τις σκέψεις και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η ηρωίδα τις στιγμές που δεν μπορεί να της χορηγηθεί το «μπλε χαπάκι», δηλαδή οι ναρκωτικές ουσίες. Η ψυχρή και απόμακρη στάση της γιαγιάς της (Φάρμουρ) προς εκείνη από όταν ήταν βρέφος και ο χωρισμός των γονιών της, που οδήγησε στην ολική αποστασιοποίηση της οικογένειας και στην άφιξη της Κωνσταντίνας στην Ελλάδα, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα των «αραχνών». Όποτε, λοιπόν, δεν μπορεί να ξεφύγει, οι «αράχνες» της ξεκινούν να την μπλέκουν στους ιστούς, δηλαδή εκείνη ξεκινά να αποδυναμώνεται*

και να υποκύπτει μπροστά στα προβλήματα που την ταλαιπωρούν. Μάλιστα, η ίδια αναφέρει χαρακτηριστικά το γεγονός: «Να'μαι πάλι μπλεγμένη στις αράχνες. Τώρα είναι τόσο πυκνές, που δεν μπορώ να τις τραβήξω. Γίνομαι ένα κουβάρι μαζί τους».

Η Κωνσταντίνα γεννήθηκε στην Ελλάδα, πέρασε τα παιδικά της χρόνια στη Γερμανία, επέστρεψε έφηβη πίσω στην πατρίδα. Τελικά, όπως διαβάζουμε, η προσαρμογή της ήταν πολύ δύσκολη. Το γιατί μας παρουσιάζουν οι μαθητές Λάρδας Φάνης, Λεντής Νίκος και Πανουργιάς Οδυσσέας: *Η πρωταγωνίστρια γεννημένη στη Ελλάδα, πέρασε τα παιδικά της χρόνια στο Άαχεν της Γερμανίας, όπου μετακόμισε σε μικρή ηλικία μαζί με τους γονείς της λόγω της δουλειάς τους. Εκεί ζούσαν ευτυχισμένοι, πήγαιναν με τον πατέρα της βόλτα στο παγοδρόμιο, αγόραζε ζεστή σοκολάτα και περνούσε ωραίες στιγμές με τη φίλη της, Σίγκριντ. Αργότερα, όταν οι γονείς της χώρισαν, αναγκάστηκε να γυρίσει πίσω στην Ελλάδα, όπου η Κωνσταντίνα αναγκάστηκε να μείνει με τη γιαγιά της, Ισμήνη, την οποία αποκαλούσε «Φάρμουρ», που όπως της είπε η φίλη της, σημαίνει γιαγιά στα Σουηδικά. Παράλληλα, αρχίζει να νιώθει αποκομμένη από τους γονείς της, καθώς εκείνοι έχουν δημιουργήσει καινούριες οικογένειες και δεν ασχολούνται με το πρώτο τους παιδί. Επιπλέον, η γιαγιά της δεν της δίνει σημασία και είναι υπερβολικά αυστηρή μαζί της, χώρια που είναι προσκολλημένη στα πάθη μιας άλλης, μακρινής εποχής της Ελλάδας. Αυτό της δημιουργεί θυμό, στενοχώρια και κλείνεται στον εαυτό της. Ακόμη, η Κωνσταντίνα δυσκολεύεται να προσαρμοστεί στο σχολείο. Παρότι σε πολλά μαθήματα προπορεύεται στην ύλη από τους υπόλοιπους μαθητές, επειδή δεν καταλαβαίνει πλήρως τα ελληνικά της καθημερινής ομιλίας, δυσκολεύεται να κοινωνικοποιηθεί. Η μόνη φίλη που καταφέρνει να αποκτήσει είναι η Βίκυ, που έχει έρθει και αυτή στην Ελλάδα από κάποια άλλη χώρα. Το μόνο άτομο, στο οποίο νιώθει άνετα να ανοιχτεί αλλά και ενδιαφέρεται για εκείνη είναι ο καθηγητής των Μαθηματικών στο Γυμνάσιο, ο κύριος Μπένος. Με όλη αυτή την πίεση που νιώθει η Κωνσταντίνα καταφεύγει στα «μπλε χαπάκια», ναρκωτικά που της προμηθεύει ένα παιδί από το σχολείο, ο Λουμίνης. Αυτά την βοηθούν να ξεχάσει προσωρινά τα προβλήματά της. Καταλήγει να εθιστεί σε αυτά, να κάνει κοπάνες από το σχολείο και τα μαθήματα Γερμανικών, να λέει ψέματα και να κλέβει τα πολύτιμα γραμματόσημα της γιαγιάς της, προκειμένου να βρει χρήματα να εξασφαλίσει τον πλαστό της «παράδεισο». Ενώ, λοιπόν, η Κωνσταντίνα Στο Άαχεν ήταν ευτυχισμένη, ζούσε με τους γονείς της και είχε ό,τι επιθυμούσε, όταν επέστρεψε στην Ελλάδα, όλα άλλαξαν, η ευτυχία έδωσε τη θέση της στην απελπισία, δεν υπήρχε κανείς για να της συμπαρασταθεί και να κατανοήσει τα προβλήματά της. Ο μόνος κοντινός της άνθρωπος, η γιαγιά της, ήταν απόμακρη και δεν ήταν σε θέση να συνειδητοποιήσει πως η Κωνσταντίνα αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες. Η ψυχική της υγεία διαταράσσεται και αρχίζει να κάνει χρήση ναρκωτικών, τα οποία της δίνουν ηρεμία και θάρρος, ώστε να κάνει πράγματα που διαφορετικά δεν θα τολμούσε, αφού και η ίδια θεωρεί ότι, όταν τα παίρνει, γίνεται ένας άλλος άνθρωπος. Αντιδράσεις που θα χαρακτηρίζαμε φυσιολογικές τόσο για την Κωνσταντίνα όσο και για κάθε έφηβο με παρόμοια προβλήματα, για τα οποία γονείς, συγγενείς ή άλλα οικεία πρόσωπα συχνά αδιαφορούν, αφήνοντας τους νέους μόνους να παλεύουν να «ξεμπλέξουν από τους ιστούς τους».*

Το επικοινωνιακό χάσμα ανάμεσα στην Κωνσταντίνα και τη γιαγιά της και γενικότερα την προσκόλληση της παλιάς γενιάς στο παρελθόν προσπαθούν να ερμηνεύσουν οι μαθήτριες Κολαξή-Μοροζίνη Νεφέλη, Κοντεκάκη Θεοφανία και Νικολαΐδου Κυριακή: *Η γιαγιά της Κωνσταντίνας, η Ισμήνη ή Φάρμουρ όπως την αποκαλεί η μικρή, είναι μία ιδιαίτερη προσωπικότητα. Στην αρχή φαίνεται σκληρή και δείχνει μία συμπάθεια στη μικρή εγγονή της, τη Βενετία, ενώ δείχνει αδιαφορία για την Κωνσταντίνα, γεγονός που μας στρέφει όλους εναντίον*

της. Αυτή η γυναίκα φαίνεται να έχει «κολλήσει» στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όπου έπαιξε σημαντικό ρόλο ως αντάρτισσα και ανάλογο ρόλο είχε και ο άντρας της. Αυτό, όμως, που δεν έχει καταλάβει είναι πως οι μέρες αυτές τελείωσαν, οι εποχές άλλαξαν και δεν χρειάζεται να ανακυκλώνει τις ίδιες εμπειρίες στη σημερινή πραγματικότητα, η οποία απέχει χαοτικά από την εποχή του πολέμου και δεν αποτελεί τις κατάλληλες συνθήκες για την ανατροφή ενός παιδιού και ιδιαίτερα μιας έφηβης με χωρισμένους γονείς, που βιώνει μια δύσκολη οικογενειακή κατάσταση.

Όμως, η Φάρμουρ είναι εντέλει τόσο κακιά όσο φαίνεται; Ας μην ξεχνάμε πως σε μία γυναίκα δυναμική, επαναστατική και ηγετική πάντα κρύβεται μία ευγενική και ευαίσθητη πλευρά. Εξάλλου, συγκέντρωνε με κόπους είδη πρώτης ανάγκης για τους σημερινούς μετανάστες και πρόσφυγες, στερώντας αγαθά από την Κωνσταντίνα για να τα προσφέρει στα προσφυγόπουλα. Επιπλέον, για να αφιερωθεί σε έναν ιερό σκοπό, όπως η αντιστασιακή δράση κατά του ναζισμού, θα πρέπει να έχεις μία ιδιαίτερη ευαισθησία για τον συνάνθρωπο. Η γιαγιά της Κωνσταντίνας, ωστόσο, εφαρμόζει την ίδια στάση στη “διαχείριση” της ευαίσθητης εφηβικής ηλικίας της εγγονής της με τη διαχείριση της Αντίστασης. Αυτή η αυστηρότητα στις συνθήκες του αντιστασιακού αγώνα δεν μπορεί να μιλήσει στην πονεμένη και μπερδεμένη έφηβη Κωνσταντίνα. Επιπλέον, η Φάρμουρ ίσως να αφήνει την Κωνσταντίνα να πιστεύει πως αγαπάει πιο πολύ τη μικρή Βενετία, για να την παρακινήσει να προσπαθήσει για το “τέλειο”, μία ακόμη κίνηση που ερμηνεύεται από το παρελθόν της, όπου στον στρατό τα ανώτερα στελέχη συχνά κάνουν συγκρίσεις και παρατηρήσεις στους στρατιώτες, με σκοπό να εκείνοι να επιδιώκουν τη συνεχή αυτοβελτίωση, είναι πειθαρχημένοι και σε επαγρύπνηση. Όταν, όμως, αυτή η σκληρή γυναίκα μαθαίνει πως η εγγονή της κατέφυγε στα ναρκωτικά, και πολύ περισσότερο ότι η δική της αδιάφορη και ψυχρή συμπεριφορά οδήγησε το παιδί στη χρήση ουσιών, καταλαβαίνει το λάθος της και κάνει το μεγάλο άλμα από το παρελθόν στο σήμερα, στηρίζοντας την Κωνσταντίνα και δείχνοντάς της επιτέλους την αγάπη της. Έτσι, βλέπουμε πως η Φάρμουρ είναι μία γυναίκα που νοιάζεται για τον συνάνθρωπό της, όμως ο χρόνος για εκείνη είχε σταματήσει στους δισεκατομμύρια χρόνια της Κατοχής. Χρειάστηκε μία αδιανόητη για εκείνη και δύσκολη «δοκιμασία», αυτή του εθισμού της Κωνσταντίνας στις ουσίες, για να επιστρέψει στο σήμερα. Όμως, επέστρεψε!!!

Ωστόσο, στην πάλη της Κωνσταντίνας δύο εκπαιδευτικοί, ο κύριος Χάινερ στη Γερμανία και ο κύριος Μπένος στην Ελλάδα στάθηκαν στηρίγματα και πρότυπα έμπνευσης για εκείνη. Αυτή τη σχέση μάς περιγράφουν οι μαθήτρίες Λεουτσάκου Ραφαέλλα, Λεστάρη Μάιρα και Περιφάνου Αγάπη:

Ο κύριος Χάινερ και ο κύριος Μπένος επηρέασαν πολύ την Κωνσταντίνα στις δύσκολες στιγμές της. Είχαν και οι δύο πίστη στις ικανότητές της και στην εξυπνάδα της και νοιάζονταν για εκείνη. Η Κωνσταντίνα τους εκτιμούσε και τους δύο απεριόριστα.

Ο κύριος Χάινερ, ως διευθυντής στο σχολείο της Κωνσταντίνας στη Γερμανία, είχε πολύ σημαντική θέση στον κόσμο της, σε όλες τις στιγμές της. Ήταν φιλέλληνας, οπότε αυτός ήταν ένας παραπάνω λόγος να βρίσκονται κοντά. Ο ίδιος την βοήθησε να ξεπεράσει τη μεγάλη κρίση μετά τον χωρισμό των γονιών της και η ίδια τον έβλεπε σαν δεύτερο πατέρα. Περνούσαν χρόνο μαζί στο σχολείο. Επίσης, είχαν κάνει αρκετές συζητήσεις σχετικά με την καθημερινότητά της και τον συμβουλευόταν. Δεν μπορούσε να του πει ψέματα και ακόμα κι αν δεν της άρεσε η γνώμη του, την δεχόταν, διότι γνώριζε πως ό,τι έλεγε το έλεγε για το καλό της και όχι για να την βλάψει. Η Κωνσταντίνα, όταν επέστρεψε στην Ελλάδα, είχε στο μυαλό της συνεχώς τον κύριο Χάινερ ως ένα από τα άτομα που εμπιστευόταν και ένιωθε ασφάλεια μαζί του. Της έλειπε πολύ ο δάσκαλός της και έτσι ονόμασε το κατοικίδιό της χερ Χάινερ, ώστε να τον νιώθει κοντά της.

Ο κύριος Μπένος είναι ο καθηγητής Μαθηματικών της Κωνσταντίνας στην Ελλάδα. Την επηρέασε και την στήριξε σημαντικά στη σκληρή της καθημερινότητα μετά την επιστροφή της από τη Γερμανία. Συζητούσαν καθημερινά στα διαλείμματα και προσπαθούσε ο ίδιος να δει την ψυχολογική της κατάσταση συζητώντας συχνά μαζί της. Πίστευε και εκείνος στις ικανότητές της και είχε εντυπωσιαστεί από τις γνώσεις της. Η Κωνσταντίνα, κάθε φορά που μιλούσε μαζί του, ακόμα και να ήθελε να του πει ψέματα, δεν το έκανε ποτέ. Απλά έκρυβε μια δόση της αλήθειας της. Ήταν το πρώτο άτομο το οποίο αντιλήφθηκε πως στην Κωνσταντίνα συνέβαινε κάτι σοβαρό και για αυτό το διερεύνησε και ανακάλυψε πως ήταν εθισμένη στα ναρκωτικά. Ωστόσο, ακόμα σημαντικότερος ήταν ο τρόπος με τον οποίο ο κύριος Μπένος αντιμετώπισε τον εθισμό της Κωνσταντίνας, προσεγγίζοντας πρώτα την ίδια και μετέπειτα τη γιαγιά της με προσοχή και διακριτικότητα. Η Κωνσταντίνα ένιωθε ασφαλής με τον κύριο Μπένο και για αυτό τον εμπιστεύτηκε και τον άφησε να την βοηθήσει. Της είχε δώσει ελπίδα πως θα γίνει ξανά η παλιά Κωνσταντίνα. Ο κύριος Μπένος, εξάλλου, είχε επηρεαστεί πολύ από την ιστορία της συντρόφου του, της Μαρίνας, η οποία ήταν και εκείνη εθισμένη στα ναρκωτικά σε μικρή ηλικία, γι' αυτό την έφερε σε επαφή με την Κωνσταντίνα με την οποία μοιράστηκε και την εμπειρία της. Και οι δύο καθηγητές εμφανίζονται στην ιστορία με σκοπό να στηρίξουν την Κωνσταντίνα, να την αποτρέψουν από τις επικίνδυνες «λύσεις» όπου είχε καταφύγει και να την βοηθήσουν να ξαναβρεί τον εαυτό της χωρίς αυτές.

Το πρόσωπο, στο οποίο αγκιστρώνεται η Κωνσταντίνα, για να ανακουφιστεί έστω και πρόσκαιρα από τα προβλήματά της, είναι ένα γυμνασιόπαιδο, ο Λουμίνης. Τη σχέση τους περιγράφουν οι μαθητές Κιούπης Τάσος, Κολιάρακης Βασίλης και Λιβάνιος Οδυσσέας: Τόσο η Κωνσταντίνα όσο και ο Λουμίνης ήρθαν από τη Γερμανία. Εκεί, και οι δύο ήρωες είχαν βιώσει τον χωρισμό των γονιών τους. Ερχόμενοι στην Ελλάδα, οι συνθήκες ζωής και των δύο παιδιών δεν ήταν ικανοποιητικές. Η Κωνσταντίνα ένιωθε παραμελημένη από τους γονείς και τη γιαγιά της, ο Λουμίνης, παρότι είχε τη μητέρα του στην Ελλάδα, τα οικονομικά προβλήματά της τον έκαναν να νιώθει απελπισία. Επίσης, ήθελαν και οι δύο να ξεφύγουν από τον πόνο τους με όποιον τρόπο υπήρχει... Ο λόγος που ο Λουμίνης εφοδίαζε την Κωνσταντίνα με χάπια ήταν γιατί ήξερε τι πόνο περνούσε το κορίτσι και πίστευε ότι η χρήση χαπιών ήταν ο μόνος τρόπος για να την κάνει να ξεχάσει τα βάσανά της.. Είχαν κοινή επιθυμία, ίσως να μπορούμε να τη χαρακτηρίσουμε και όνειρο, την επιστροφή πίσω στην Γερμανία όπου μεγάλωσαν, μάλλον για να ξαναβρούν τη χαμένη ευτυχία τους. Ήθελε να την πάρει μαζί του σε αυτό το ταξίδι, γιατί ήταν κοντά στην ηλικία του, ώστε να μην νιώθει μοναξιά. Η Κωνσταντίνα, όσο βρισκόταν στο Άαχεν, είχε σχέδια για το μέλλον, αφού υπήρχαν και η οικονομική δυνατότητα και η υποστήριξη της οικογένειάς της να τα υλοποιήσει. Ο Λουμίνης πήγαινε σε ένα μουσικό σχολείο κι ήθελε να ασχοληθεί με τη μουσική. Μάλιστα είχε και πιάνο, που δεν κατόρθωσαν να το φέρουν στην Ελλάδα, όταν ήρθαν με τη μητέρα του, η οποία τον παρότρυνε να ασχοληθεί με υπολογιστές. Αυτή η περασμένη ευτυχία κι η αδυναμία να την ξαναβιώσουν στην πατρίδα κάνει τους δύο ήρωες να καταφύγουν στη «λύση» των ναρκωτικών.

Η Κωνσταντίνα, για να ξεφύγει από τα προβλήματά της, άρχισε να παίρνει «ουσίες». Οι μαθητές Κόκκινος Παναγιώτης, Μπακλής Στέλιος και Μπαλαδήμας Παύλος σκιαγραφούν τους λόγους, για τους οποίους πολλοί νέοι, σαν την Κωνσταντίνα, καταφεύγουν στη «λύση» των ναρκωτικών: Στις μέρες μας παρατηρείται αμφισβήτηση αρχών, αξιών, ιδεών, αλλά και θεσμών. Τα δήθεν πρότυπα, η αφθονία υλικών αγαθών και οι ανέσεις προκαλούν στους νέους ανία και

πλήξη. Οι αξίες έχουν «εκπέσει» και τα ιδανικά έχουν εκλείψει. Οι νέοι μεγαλώνουν αναζητώντας ιδεώδη σε μία κοινωνία, της οποίας η μόνη αξία είναι η υλική δύναμη.

Αρχικά ένα σημαντικό ρόλο παίζουν το άγχος και η μοναξιά. Τα εν λόγω άτομα, μην έχοντας επικοινωνία με τους συνανθρώπους τους, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπου οι άνθρωποι είναι άγνωστοι μεταξύ τους, αδιαφορούν ή φοβούνται ή διστάζουν, λόγω της βίας και της εγκληματικότητας, να πλησιάσουν ο ένας τον άλλον, αποξενώνονται και κλείνονται στον εαυτό τους, με αποτέλεσμα, για να καλύψουν το ψυχολογικό τους κενό και να νιώσουν στιγμές ευφορίας, καταφεύγουν στα ναρκωτικά. Ακόμη, η κρίση που διέρχεται ο οικογενειακός θεσμός τις τελευταίες δεκαετίες σπρώχνει τους νέους στα ναρκωτικά. Η έλλειψη οικογενειακής θαλπωρής και η απουσία στοργής και κατανόησης από τα λοιπά μέλη της οικογένειας μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα. Τα άτομα χωρισμένων γονέων, ή γονέων, των οποίων οι σχέσεις δεν ήταν αρμονικές, συνήθως παρουσιάζουν έλλειμμα ψυχικής δύναμης για αντίσταση στις δυσκολίες και στα εμπόδια που συναντούν, όταν βγουν στην κοινωνία, με αποτέλεσμα με το πρώτο «στραβοπάτημα», λόγω έλλειψης «ψυχικών εφοδίων», να αναζητούν διέξοδο στα ναρκωτικά. Επίσης, λόγω περιέργειας, τα νεαρά κυρίως άτομα αισθάνονται έντονη την επιθυμία να δοκιμάσουν τις «ουσίες» για τις οποίες τόσο θόρυβος γίνεται. Έτσι, πέφτουν στην παγίδα, αφού τα ναρκωτικά προκαλούν εθισμό σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Τέλος, οι κακές συναναστροφές καθώς και η έλλειψη υπεύθυνης ενημέρωσης για τους κινδύνους και τις επιπτώσεις που επιφέρουν οι ουσίες αυτές αποτελούν ικανούς λόγους, εξαιτίας των οποίων οι νέοι πέφτουν στην παγίδα των ναρκωτικών.

Όσον αφορά τις συνέπειες που προκαλεί η χρήση ναρκωτικών ουσιών είναι η διαταραχή της λειτουργίας εγκεφαλικών περιοχών που είναι κρίσιμες για την κίνηση, τη μνήμη, τη μάθηση, την κρίση και τον αυτοέλεγχο. Για το λόγο αυτό οι έφηβοι που κάνουν χρήση ναρκωτικών ουσιών αντιμετωπίζουν προβλήματα στο οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον, έχουν κακή ακαδημαϊκή επίδοση, παρουσιάζουν προβλήματα υγείας, ψυχολογικά προβλήματα, ενώ σε μεγάλο ποσοστό, παρουσιάζουν παραβατική συμπεριφορά.

Στο κατά πόσο συνδέεται η κοινωνική τάξη με τη στροφή προς τη χρήση ουσιών η βιβλιογραφία έχει δείξει ότι δεν υπάρχει σχέση. Πιο αναλυτικά, η κοινωνική τάξη δεν λειτουργεί σαν αποτρεπτικός παράγοντας για τη χρήση ναρκωτικών, αφού έχει να κάνει περισσότερο με τους προαναφερόμενους λόγους που ωθούν τα παιδιά να στραφούν προς αυτά. Όπως προκύπτει από την έρευνα, συνήθως τα παιδιά των ανώτερων κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων κάνουν χρήση ουσιών κυρίως για λόγους έλλειψης επαφής και διαλόγου με το ευρύτερο οικογενειακό πλαίσιο καθώς και λόγω της οικονομικής δυνατότητας, που τους εξασφαλίζει ευκολία πρόσβασης σε αυτές. Αντίθετα, οι νέοι των χαμηλότερων κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων στρέφονται προς τα ναρκωτικά λόγω διαλυμένου οικογενειακού περιβάλλοντος και δύσκολων συνθηκών διαβίωσης. Θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι η έλλειψη χρημάτων για την εύρεση της δόσης θα οδηγήσει αυτά τα παιδιά σε παραβατική συμπεριφορά και σε εγκληματικές ενέργειες. Τέλος, κάτι που παρατηρείται και στις δύο περιπτώσεις και που ενισχύθηκε με την πρόσφατη πανδημία, συνδυαστικά με τη νέα μεγάλη οικονομική ύφεση στη χώρα μας, είναι η ενίσχυση της αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς των νέων, συνοδευόμενη από ένα αίσθημα ματαιότητας, με αποτέλεσμα να περιθωριοποιούνται ακούσια, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη σωματική και ψυχική τους υγεία.

Λίγο πριν το «κλείσιμο» του έργου κι ενώ η Κωνσταντίνα προσπαθεί να γλιτώσει από τους πιο πυκνούς αραχνοϊστούς, εμφανίζεται η Μαρίνα. Η Θεοφανία Κοντεκάκη γράφει για τον

σύντομο αλλά ζωτικής σημασίας ρόλο της Μαρίνας: Η Άλκη Ζέη επιλέγει να κλείσει το μυθιστόρημά της παρεμβάλλοντας λίγο πριν το τέλος μια ηρωίδα, της οποίας ο ρόλος είναι καταλυτικός για την απεξάρτηση της Κωνσταντίνας. Αυτή είναι η Μαρίνα, η νεαρή σύντροφος του καθηγητή Μπένου. Βλέπουμε τη Μαρίνα να εμφανίζεται ως από μηχανής θεός στη χρονική περίοδο κατά την οποία η κατάσταση της Κωνσταντίνας είναι στην απογοητευτική κορύφωσή της. Ουσιαστικά, η Μαρίνα σώζει την τελευταία στιγμή την πρωταγωνίστριά μας. Ο σκοπός αυτής της επιβράδυνσης για τη σωτηρία της Κωνσταντίνας γίνεται για την ουσιαστικότερη διείσδυση στο ζήτημα του εθισμού στις ουσίες. Η Μαρίνα, εκτός από σωτήρας της Κωνσταντίνας, είναι και ένα ελπιδοφόρο μήνυμα σε όλους εμάς· ποτέ δεν είναι αργά για να ξεφύγουμε από τις ουσίες. Η Μαρίνα έζησε την ίδια κατάσταση όταν ήταν μικρή και όμως κατάφερε να ξεμπλεχτεί από τις δικές της αράχνες. Εμφανίζεται την κρίσιμη στιγμή και καταφέρνει να πείσει την Κωνσταντίνα να αναλάβει τις ευθύνες της και να πάρει τη ζωή στα χέρια της, λέγοντάς της πως δεν είναι η μόνη που έχει ζήσει κάτι τέτοιο και πως δεν θα είναι μόνη στον αγώνα απεξάρτησης που πρέπει να κάνει. Η επέμβαση της Μαρίνας δίνει κίνητρο στην Κωνσταντίνα να προσπαθήσει να επιστρέψει στην πραγματικότητα, να ξαναβρεί τον εαυτό της και να βγει από τον βούρκο μέσα στον οποίο είχε πέσει και δεν μπορούσε να ξεφύγει δίχως χείρα βοήθειας, την οποία προσέφερε η Μαρίνα. Έτσι, καταφέρνει να αγγίξει το συναίσθημα της Κωνσταντίνας, αλλά και το δικό μας. Η Μαρίνα δεν αποτελεί μια ασήμαντη προσθήκη ενός ήρωα στο μυθιστόρημα, αλλά το κίνητρο για την πολυπόθητη απελευθέρωση της πρωταγωνίστριάς μας από τα πάθη της. Από αυτό καταλαβαίνουμε πως η συγγραφέας θέλει να μας κάνει να κατανοήσουμε πως, ακόμη και αν είμαστε σε απελπιστική κατάσταση, σε οποιαδήποτε περίοδο της ζωής μας, ίσως η βοήθεια να μας δοθεί από κάποιον, με τον οποίο προηγουμένως δεν μας συνέδεε τίποτα. Όλοι έχουν κάποιο προσόν και είναι σημαντικοί σε ξεχωριστούς τομείς.

Ως εκ τούτου, θα λέγαμε πως η Μαρίνα συνδέεται άρρηκτα με τον τίτλο του μυθιστορήματος "Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της". Αυτή η σύνδεση επιτυγχάνεται από την παρομοίωση των αραχνών με τα προβλήματα της Κωνσταντίνας. Όπως, όταν ένα ζώφιο πιαστεί στους ιστούς μιας αράχνης, δεν μπορεί να ξεφύγει από μόνο του παρά μόνο με εξωτερική βοήθεια, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο η εθισμένη στις ουσίες Κωνσταντίνα χρειάζεται τη βοήθεια της Μαρίνας, η οποία βρίσκεται έξω από το πρόβλημα, για να διαφύγει από τις αράχνες της. Γι' αυτό, εξάλλου, η συγγραφέας επιλέγει να οδηγήσει την ηρωίδα της στη λύση και το έργο της στο τέλος του με τη γλυκιά, γεμάτη αισιοδοξία φιγούρα της Μαρίνας.

Το αφιέρωμα των μαθητών του Γ2 στο μυθιστόρημα «Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της» κλείνει με την εργασία των μαθητριών Μακρυπίδη Ζένιας, Μανωλαράκη Σταυρούλας, Νικηφόρου Ναταλίας και Παπαδέλη Αγάπης, οι οποίες μας ξεναγούν στον κόσμο των εθισμών με ένα βασικό γλωσσάριο και με χαρακτηριστικά σποτς από τον ιστότοπο του Ιδρύματος για έναν Κόσμο Χωρίς Ναρκωτικά <https://www.notodrugs.gr>

Παραισθησιογόνες ονομάζονται οι **ουσίες** που έχουν την ιδιότητα να διαταράσσουν τον ψυχικό κόσμο του ατόμου και να προκαλούν διαταραχές, όπως οπτικές και ακουστικές παραισθήσεις. Μάλιστα, ορισμένες από αυτές προκαλούν και ξαφνικές αλλαγές στη διάθεση του χρήστη. Οι ουσίες αυτές μπορεί να είναι χημικές ή φυσικές. **Διεγερτικό** ονομάζεται το **φάρμακο** αυξάνει προσωρινά τα επίπεδα εγρήγορσης και ενέργειας. Τα διεγερτικά που συνταγογραφούνται πωλούνται σε μορφή ταμπλέτας ή κάψουλας. Παρόλα αυτά η κατάχρησή τους μπορεί να γίνει εξαιρετικά επικίνδυνη. Τα **κατασταλτικά φάρμακα** είναι ψυχοδραστικά φάρμακα που μειώνουν προσωρινά τη λειτουργία ή τη δραστηριότητα ενός

συγκεκριμένου μέρους του σώματος ή του μυαλού. Συμπληρωματικά, τα κατασταλτικά είναι γνωστά ως «downers», και οι χρήστες τα παίρνουν, γενικά, για να αισθάνονται πιο χαλαροί και λιγότερο «σφιγμένοι». **Τοξικομανής** ονομάζεται ένας άνθρωπος, ο οποίος είναι εθισμένος σε τοξικές ουσίες, δηλαδή στα ναρκωτικά. **Εξαρτημένο άτομο** ονομάζεται ένα άτομο, το οποίο είναι έντονα προσηλωμένο προς ένα αντικείμενο ή άλλο άτομο. Με άλλα λόγια, είναι τόσο πολύ εθισμένο σε κάτι, που δεν μπορεί να ελέγξει τον εαυτό του και υποκύπτει σε αυτό. Η **απεξάρτηση** είναι η διαδικασία απαλλαγής ενός ατόμου από κάποια συγκεκριμένη εξάρτηση, από εθισμό. **Το αλκοόλ**, αν καταναλώνεται σε μεγάλες ποσότητες και κατά τακτά χρονικά διαστήματα μπορεί να οδηγήσει οποιονδήποτε σε εθισμό. Συγκεκριμένα, αλκοολισμός είναι η ανεπάρκεια ελέγχου κατανάλωσης αλκοόλ, παρά τις παρενέργειες που αυτό προκαλεί.

Σε «αθώα» ποτά όπως είναι η μπύρα και το κρασί συναντάται φυσικά αλκοόλ, απλά είναι χαμηλής περιεκτικότητας, πράγμα που τα κάνει πιο δύσκολα στο να μεθύσουν κάποιον. Βέβαια, αν καταναλωθούν σε μεγάλες ποσότητες, είναι πολύ πιθανόν να οδηγήσουν σε μέθη. **Τα ποτά «μπόμπες»** είναι νοθευμένα ποτά που παράγονται από φθηνά χημικά ακατάλληλα για κατανάλωση. Είναι στην ουσία τα λεγόμενα ποτά «μαϊμού» και είναι πολύ επικίνδυνα, αφού προκαλούν ναυτία, εμετό, πόνο στην κοιλιά, υπνηλία, ίλιγγο, προβλήματα στους νεφρούς ή το ήπαρ, τύφλωση ή ακόμη και θάνατο. **Το αλκοτέστ** είναι ο έλεγχος της τροχαίας για να εντοπίσει όλους όσους χρησιμοποιούν το όχημα τους υπό την επήρεια αλκοόλ. Με άλλα λόγια αποτελεί την εξέταση που δείχνει τα επίπεδα του οινοπνεύματος στον ανθρώπινο οργανισμό.

«Απαγορεύεται η είσοδος σε ανήλικους κάτω των 17 ετών και η κατανάλωση αλκοόλ»: Η πινακίδα αυτή πρέπει να αναρτάται σε όλα τα καφέ μπαρ και γενικά στα μέρη όπου σερβίρονται αλκοολούχα ποτά. Ο λόγος για τον οποίο πρέπει να αναρτάται είναι για να αποτρέψει τους νέους και ιδιαίτερα ανήλικους εφήβους από την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ. Το υλικό μας (πληροφορίες και βίντεο) έχει αντληθεί από τον σύνδεσμο <https://www.notodrugs.gr/>

Η ενασχόληση των μαθητών με το θέμα των ουσιών ολοκληρώθηκε με μία ημερίδα, η οποία πραγματοποιήθηκε στο αμφιθέατρο του σχολείου μας την Τρίτη 22 Μαρτίου 2023 από το Κέντρο Απεξάρτησης «18 άνω» που εδρεύει στην Αθήνα. Οι μαθητές Μπαλαδήμας Πάυλος και Περιφάνου Αγάπη αποτυπώνουν τι αποκόμισαν από την παραπάνω εμπειρία: Αρχικά, μας έδειξαν ένα animation video, προσαρμοσμένο για παιδιά της ηλικίας μας, το οποίο παρουσίαζε με έμμεσο τρόπο το πρόβλημα του εθισμού στις ουσίες και τις συνέπειες που αυτές μπορούν να προκαλέσουν. Έπειτα, ακολούθησε μια ενδιαφέρουσα συζήτηση για το περιεχόμενο του βίντεο αλλά και για το πώς το αντιλήφθηκε κάθε παιδί. Ύστερα το τμήμα μας χωρίστηκε σε τρεις ομάδες και μας ζητήθηκε να γράψουμε μια ιστορία για κάποιο εθισμένο άτομο. Όλες οι ομάδες έπλασαν διαφορετικές ιστορίες, οι οποίες διέφεραν ως προς την ουσία που προκάλεσε τον εθισμό, αλλά και την ψυχολογική κατάσταση του εθισμένου ατόμου, τα προβλήματα που το οδήγησαν στο να καταφύγει στην κατάχρηση αυτής της ουσίας, αλλά και στο πώς κατέληξε στο τέλος. Ακολούθησε η αφήγηση της κάθε ιστορίας στην ολομέλεια και μια συζήτηση για το περιεχόμενό της. Στο τέλος της επίσκεψης, μας δόθηκε η ευκαιρία να εκφράσουμε τις απορίες μας για το πρόγραμμα «18 άνω», αλλά και για το πρόβλημα του εθισμού και την κατάχρηση ουσιών στις ημέρες μας γενικότερα.

Η ΣΩΣΤΟΤΕΡΗ ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΙΝΑΙ Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ !!!

26 Ιουνίου: Παγκόσμια ημέρα κατά των ναρκωτικών

